

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretiminde Filmlerin Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri *

The Opinions of Students About Use Of Films in Teaching Of History Of Turkish Revolution And Kemalism Course

Yrd. Doç. Dr. Behsat SAVAŞ ** - Özgür ARSLAN ***

Özet:

Bu araştırmanın amacı, “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük” dersinde tarihi içerikli filmlerin kullanımına ilişkin ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın modeli betimsel tarama olup veriler nitel araştırma desenlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim öğretim yılında İzmir ilinde bir devlet okulunda 20 8. sınıf ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğrencilerin tarihi filmlerin kullanımı ile gerçekleştirilen öğrenme sürecine yönelik olumlu bir görüşe sahip olduklarına ulaşılmıştır. Öğrenciler, tarihsel sürece ilişkin bilgi sahibi olmanın yanında tarihsel empati yaparak o dönemde yaşanan zorlukları görmüşlerdir. İlgili branş öğretmenleri tarihi filmlerin kullanımına derste yer verilmelidir. Öğretmenlerin tarihi filmlerle öğretime ilişkin hizmet içi eğitim almaları sağlanmalıdır ya da filmlerin kullanımına ilişkin bilgileri yenilenmelidir. Dersin müfredatındaki konu yoğunluğu azaltılarak Kurtuluş Savaşı sürecinde tarihi filmlerin kullanımına daha fazla zaman ayrılması için çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Sözcükler: T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretimi, Tarihi Filmler,

Abstract:

The purpose of study is to examine the opinions of 8th grade students about use of history oriented films in history course. The model of the study is descrip-

* Bu çalışma 9-10 Mayıs 2013 tarihleri arasında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde yapılan I. Uluslararası Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğrenci Kongresinde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Öğretim Üyesi, bsavasb@gmail.com

*** MEB, Bademli Şükürü Saraçoğlu Ortaokulu-Sosyal Bilgiler Öğretmeni, oarslan09@gmail.com

tive survey model and the data were obtained through semi-structured interview form which is a qualitative research design. The study group is composed of the 20 (twenty) middle school 8th graders in government schools of İzmir province in 2012-2013 academic year. At the end of the study, it was found out that students have positive attitudes towards learning process that include historical films. Students saw the hardships had at that time and realized historical empathy apart from acquiring new information. Teachers who are related to subject must involve the using of historical films to their lesson. Teachers must take in service training about using historical films in their lessons the information about using films must be modernized. With reducing the intension of curriculum, studies must be done to have more time to use historical films in Independence War process.

Key Words: Teaching of History of Turkish Revolution and Kemalism Course, Historical Films.

1. Giriş

Çağımızda yaşanan hızlı değişim ve ilerlemeler insan yetiştirmenin temel ögesi olan eğitim sistemi üzerinde de etkilerini göstermektedir. Bilimsel, teknolojik, ekonomik ve toplumsal hızlı değişim ülkelerin eğitim sisteminden beklentilerini yükseltmiş ve eğitim sistemi de bu doğrultuda çağın getirdiği gelişmelere uyum sağlamak durumunda kalmıştır. Bu uyum sağlama ve bilgi oluşturma toplum tarafından ileri düzeye taşınır yeni bilgiler oluşturulması gerçekleşirse ülkenin gelişmişliğinden söz edilebilir. Küreselleşme ile birlikte hızlı bir rekabetin olduğu dünyada uluslar arası alanda her yönden etkili bir güç olmak eğitim sisteminin oluşturduğu bireyler ile gerçekleşmektedir. Bu durum eğitim sistemine önemli bir misyon ve vizyon yüklemiştir.

1.1. Kuramsal Çerçeve

Eğitim ile siyasal sistemler kendilerine bağlı yüksek verimli bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Var olan sistemin devamlılığı o sisteme inanan ve onun sürekliliği için çalışan bireylerin varlığına bağlıdır. Ancak, bu şekilde ülkelerin siyasal yapıları korunabilir. Bu süreçte var olan siyasal sistemin yeni nesillere benimsetilmesinde en önemli rolü eğitim sistemi üstlenmiş durumdadır (Küçükahmet, 2006:113). Bu amacı gerçekleştirmek için T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ilk ve orta öğretimde öğrencilere gösterilmektedir. Ayrıca yüksek öğretim öğreniminde de Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi bu siyasi hedefe ulaşmada gösterilen derslerden biridir. Yüksek öğretimde “İnkılap Tarihi” dersleri, 1925 yılında Ankara Hukuk Mektebi’nde “İhtilaller Tarihi” dersi ile verilmeye başlamıştır. Devrim Tarihi dersinin üniversitelerde düzenli olarak okutulması 1933 yılında İstanbul Üniversitesinde “Türk İnkılap Enstitüsünün” kurulması ile başlamıştır (Saray ve Tosun, 2005:26).

Yüksek öğretimde “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi”, İlk ve Orta öğretimde “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” dersleri olarak verilen bu dersler Ulusal Kurtuluş Savaşı dönemiyle birlikte kurulan devletin, siyasal sisteminin ideolojik yapısını topluma benimseterek yaymanın bir aracı olarak ortaya çıktı. Türk devriminin varlığını sürdürmesi, pek çok alanda yapılan değişimin (Siyasal, Sosyal, Ekonomik, Toplumsal) sağlam temeller üzerinde yükselmesi, onu benimsemiş bireylerin varlığına bağlı idi. Bunu sağlamak için eğitim sistemi özellikle tarih eğitimi toplumun zihinsel yapısını planlanan hedefler doğrultusunda şekillendirmek için yeniden düzenlendi (Aslan, 2007: 295). Bir başka ifade ile ulusal bağımsızlık savaşının kazanılması ulusal bağımsızlık ve ulusal egemenliğin tam olarak gerçekleştirilmesi ve yapılan devrimin toplumda kabul görmesi için siyasal rejime uygun bir insan modelinin inşasını gerektirmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin ilk yıllarında iç ve dış gelişmelerin etkisi ile rejimin siyasal niteliğinin kavranmasında tarih eğitimi ve öğretimi İnkılap Tarihi adı ile Türk eğitim sisteminde yerini almıştır (Saray ve Tosun, 2005: 2).

1981 yılına kadar Kurtuluş Savaşı dönemi olayları ve sonraki süreçteki inkılap hareketleri ortaokul ve orta öğretimde tarih derslerinin bir parçası olarak okutulmuştur. 1980 darbesinden sonra İnkılap Tarihi konularının önemi daha da artmış ve bu konular tarih derslerinden ayrı bir ders (Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük) olarak eğitim sistemimizde yer almıştır (Eser, 2003: 65).

Yüksek öğretimde 1934 yılından itibaren sistemli bir şekilde gösterilmeye başlanan “Devrim Tarihi” dersi 6 Kasım 1981 tarihinde 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa göre “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi” adını alarak yüksek öğretimde gösterilmeye devam etmektedir (Doğaner, 2005; 2) . İlköğretim kurumlarında okutulan “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” dersinin öğretim programı 1981 tarihinde “Temel Eğitim II. Kademe Okulları (Ortaokul) Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Müfredat Programı” adıyla kabul edilmiştir (Tebliğler Dergisi Sayı 2090). 2003 yılından itibaren başlayan ilköğretim programlarının yenilenmesi çalışmalarına İlköğretim “T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” dersinin müfredatı da dahil edilmiş olup, TTKB’nin 23.02.2006 tarih ve 16 sayılı kararı ile dersin yenilenen programı 2008-2009 eğitim-öğretim yılından başlanarak ülke genelinde uygulanmaya başlanmıştır (Tebliğler Dergisi Sayı 2582).

2005 yılında ilköğretim ders programlarında yapılan müfredat yenileme çalışmaları ile ders programları içerik, öğretim yöntemleri, değerlendirme başta olmak üzere pek çok açıdan yenilenmiştir. Bu köklü değişimin nedeni yapılan bilimsel çalışmalarda (Emiroğlu, 2002; Yılmaz, 2004; Koca, 2005; Saray ve Tosun, 2005; Doğaner, 2006) elde edilen sonuçlar ve geliştirilen önerilerdir. Bu noktada tarih alanında yapılan çalışmaların ortak bulgularından biri özellikle öğrenci görüşlerinin yansıtıldığı çalışmalarda tarih derslerinin ilk ve orta öğretim düzeyinde sıkıcı, durağan, ezber yapılan, siyasi tarih konularının yoğunluğuna sahip ve öğretmen merkezli olduğu bulgusudur. Bu problemi ortadan kaldırmak, tarih dersine yönelik öğrenci ilgisini yükseltmek ve anlamlı öğrenmeyi gerçekleştirmek için müfredat tüm yönleriyle yenilenmiştir.

İnkılap tarihi öğretimine eğitim bilim açısından yaklaşan Safran (2006:113) iki soruya cevap aranması gerektiğini ifade eder. Birincisi, İnkılap tarihinde ne, niçin öğretilmelidir. İkincisi de İnkılap tarihi nasıl öğretilmelidir. Bu doğrultuda eğitim bilimcilerin en çok üzerinde durdukları çalışma alanlarından biri “nasıl öğretilmelidir” sorusuna cevap aramaktır. Bu soruya karşılık öğrenme öğretme sürecinde farklı öğretim strateji, yöntem ve tekniklerin geliştirildiği ve uygulandığı görülmektedir. Dersin öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerle beraber kullanılan materyallerde öğretme-öğrenme sürecinde etkilidir. Tarih öğretim sürecinde sıkıcılığı ve soyutluğu ortadan kaldırmada geçmişi sınıfa taşımada kullanılacak etkili materyallerden biri filmlerdir. Filmlerin kullanılması ile öğrenci geçmişe giderek tarihin yapılış sürecinde yer almakta, yaşanan süreci çok boyutlu olarak görebilme imkanı bulmaktadır. Filmlerin kullanımına ilişkin yapılan çalışmalara bakıldığında zaman (Öztaş, 2007) filmlerle öğrenme etkinliklerinin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi Cumhuriyet Dönemi ünitesinde öğrenci başarısı üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında filmlerle yapılan öğretim sürecinin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Filmlerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor niteliklerin öğrencilere kazandırılmasını kolaylaştıran materyallerin başında geldiğini ifade eden Demircioğlu (2007) çalışmasında tarih derslerinde filmlerin yeri, önemi ve etkili bir biçimde nasıl kullanılacağına ilişkin kuramsal bir çerçeve sunmuştur. Araştırmaya göre, filmlerin kullanımından verim alınması için öğretmenlerin filmlerin etkili kullanımına ilişkin gerekli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerektiği, film ile yapılan öğrenme sürecinde film izleme öncesi, izleme sırasında ve sonrasında yapılacak etkinliklerin iyi planlanmasının önemi belirtilmiştir.

Arslan (2008) “İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Hatırda Tutma Düzeyleri Üzerindeki Etkisi” aldı çalışmasında görsel ve işitsel materyal olarak filmleri kullanmış ve filmlerin akademik başarıyı arttırdığını ve öğrenilenlerin hatırdan kalma süresinde kalıcılık oluşturduğunu ortaya çıkarmıştır. Muratalan (2010) tarih derslerinde, tarihi film kullanan tarih öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları, bu sorunların neler olduğunu ortaya çıkarmaya amaçladığı çalışmasında elde edilen bulgular doğrultusunda mevcut durumu betimleyerek yorumlanmıştır. Efe (2010) filmlerle öğrenme etkinliklerinin, ilköğretim altıncı sınıf “Sosyal Bilgiler” dersi “Sosyal Bilgiler Öğreniyorum” ünitesinin öğretiminde öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında deney grubu öğrencilerinin başarılarında kontrol grubuna göre anlamlı artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kaya ve Çengelci (2011) sosyal bilgiler dersinde filmlerden yararlanma konusunu öğretmen adaylarının bakış açısı ile incelemişlerdir. Öğretmen adayları filmlerin öğrenme-öğretme sürecinde birden çok duyuya hitap ettikleri için kalıcı ve eğlenceli bir öğrenme sağladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, filmlerin etkili bir biçimde kullanılmasında öğretmenlerin önemli rolleri olduğunu vurgulamışlardır. Aktekin ve Çoban (2012) öğretmen ve öğrencilerin tarih derslerinde tarihi film ve dizilerin kullanımına ilişkin görüşlerinin yansıtıldığı

çalışmada öğretmen ve öğrenciler tarihi film ve dizilerin tarihin öğrenilmesine önemli katkılar yaptığı görüşünde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Fakat derslerde film ve dizilerin kullanımına yeteri kadar yer verilmediği de belirtilmiştir. Özer (2012) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı” adlı araştırmasında çizgi filmlerin kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına etkisini incelemiştir. Deney grubunda öğrencilerin akademik başarılarında artış olduğu sonucuna ulaşmıştır.

1.2. Filmlerin Tarih Öğretiminde Kullanılması

Filmlerin kullanımı ile gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde film izleme etkinliği birbirini tamamlayan üç aşamadan (gösterim öncesi, gösterim sırası, gösterim sonrası) oluştuğu görülmektedir. İyi planlanmış bir çalışma filmin gösterimi öncesinde başlamaktadır. Birinci aşamada, öğretmenin filmi önceden izlemesi, filmle ilgili etkinlikleri planlaması, filmle ilgili araç-gereçleri hazırlanması gerekmektedir. Bunu gösterim sırasında, öğrencilere çalışmanın amacının açıklanması, gerekli görülen noktalara dikkat çekilmesi ve gösterim sonrası da film çalışma etkinliği yaptırılarak filmin analizi yapılması izlenmektedir (Doğaner, 2006: 138). Bu etkinlik farklı araştırmacılarca birbirine yakın yöntemlerle de değerlendirilmektedir. Woelders (2007) filmlerle tarih öğretimini gösterimden önce, film gösterimindeyken, film gösterimi sonrası ve değerlendirme olmak üzere dört aşamada ele alırken Landkford’da (1992) ön izleme aktivitesi, filmi izleme ve film sonrası aktivitesi olmak üzere üç aşamada ele almıştır. Woelders (2007) filmin gösteriminden önce öğretmenlerin yapmaları gerekenler olarak şunları belirtmiştir. Öğrencilerin konu hakkında hazır bulunan bilgileri bilinmelidir. Filmin anlatmaya çalıştığı konu hakkında sorular oluşturulmalı ve bunlar filmle ilgili etkinlik olarak kullanılmalıdır. Film izleme amacının ne olduğu belirlenmeli ve öğrencilere ifade edilmelidir. Öğrenci filmi neden izlediğini ve filmin kendisinde oluşturacağı kazanımı bilmelidir. Ayrıca, filmi çeşitli açılardan değerlendirecek film kontrol listesi kullanarak filmin öğretimde kullanılabilirliğini denetlemelidir. Öztaş, (2006:138) filmlerin seçiminde dikkat edilecek kriterler olmasının öğretmenlerin film kontrol listesinin filmi kullanma ya da kullanmama ile ilgili kararlarında yardımcı olacağını belirtmiştir.

Örneğin, film Türk Milli Eğitimi’nin ve ilköğretimin/ortaöğretimin/yükseköğretimin genel amaç ve ilkelerine uygun mu? Filmin içeriği kazanımların edilmesini destekliyor mu? Filmin dili öğrencilerin seviyesine uygun mu? Film tarihi gerçeklerle örtüşüyor mu? Film öğrencilerin seviyesine uygun mu? (Öztaş, 2006: 146) Gibi sorular öğretmenin filmi izletme ya da izletmeme kararında yardımcı olacaktır.

Filmin izlenme sürecinde ise öğrenci pasif alıcı konumda olmamalı yapılandırıcı eğitim yaklaşımının öngördüğü öğrenme sürecinin merkezinde yer almalıdır. Bunun için öğrencileri öğrenme sürecinde aktif kılacak etkinliklerin yapılması gerekmektedir. Demircoğlu (2007) derste tartışma, not tutma, film köşesi oluşturma,

film yapma, empatik tahlil, drama, çalışma yapıtlarına dayalı etkinlikler ve konu tamamlama gibi etkinliklerin yapılabileceğini belirtmiştir. Bu etkinlikler birlikte ya da ayrı ayrı olarak kullanılabilir. Ayrıca bunların dışında öğretmen de kendi oluşturduğu etkinlikleri kullanarak öğrenciyi öğrenme sürecinde aktif kılacak uygulamalar yapmalıdır. Öğrenciye tarihsel yorumlama, çözümleme yapma fırsatı verilmelidir. Film önemli sahnelerinde durdurulmalı ve öğrencilere “Siz olsaydınız ne yapardınız?”, “Sizce nasıl bir çözüm bulunmuştur?” gibi sorularla tarihsel empati yapmaları sağlanarak problemin çözümüne yönelik görüşleri alınmalıdır. Böylece öğrenci pasif izleyici olmaktan çıkarak tarihi olayın ve öğrenmenin içinde yer alır. Landkford (1992) film izleme sonrası aktiviteler olarak film hakkında tartışma yapma, filmin sonunu tekrar yazma, filmle ilgili test yapma, çalışma kâğıdı kullanılması ve öğrencilerin filmi değerlendirmesi olarak belirtmiştir. Öğretmenlerin yapacağı etkinlikler bunlarla sınırlı değildir. Öğretmenler kendi etkinliklerini oluşturarak öğrenme sürecini değerlendirmelidirler.

1.3. Filmlerle Yapılan Öğretme Sürecinin Yararlılıkları

Filmler tarihsel geçmişe yönelik somut yaşantılar ve görsel işitsel etkinlikler sunar. Görsel unsurlara sahip olan filmler hatırdaki kalıcılığın artmasında etkilidir. Ders kitabının sıkıcı anlatımından kurtulan öğrenci filmler ile kendini geçmişin içinde bulmakta ve yaşanan süreci daha canlı ve somut olarak görmektedir. Filmlerle yalnız o dönemin insanları değil, çevre, ulaşım araçları, kılık kıyafet de somutlaştırılmaktadır. Kitabın dışında kalan bilgilerin analiz edilip değerlendirilmesi sağlanır, öğrencilerin eleştirel bakış açıları ile olayları yorumlama güçleri gelişir. Öğrenme sürecine aktif olarak katılan öğrencilerin kendilerini küçük birer tarihçi gibi hissetmeleri derse olan ilgilerini artırır. Öğrencinin ilgisini çeken filmler öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkiler ve öğrencilerin motivasyonlarının artmasını sağlar. Sınıf ortamına getirilmesi imkansız ya da güç olan olay ve olguların, araç gereçlerin gösterimini sağlaması ile öğrenme süreci sürükleyici, heyecan verici bir hale gelir. Filmde herhangi bir sahnenin durdurulması, ileri geri alınma özelliği konunun detaylarının irdelenmesine ve anlaşılmayan noktaların anlaşılmasını kolaylaştırıcı etki yapar (Doğaner, 2006:139). Tarihsel çalışmalarda film kullanımı öğrencilerin bilgi kaynaklarını karşılaştırmasını teşvik eder. Film kullanımı öğrencilerin yazılı materyalleri daha etkili bir şekilde anlamalarına yardımcı olur. Filmler ders kitaplarının yapamayacak olduğu geçmişte yaşanmış herhangi bir anda hissedilen duyguların aktarılmasını sağlar (Woelders, 2007). Filmler tarihsel empati yapma imkanı sunarak tarihsel içeriğin anlaşılmasını kolaylaştırır (Stoddart, 2006). Araştırmada kullanılan film “Kurtuluş” Mustafa Kemal Atatürk’ün kişilik özelliklerinin örnek olaylarla görülmesi açısından uygun fırsatlar sunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi 8. Sınıf öğretim programında (MEB,2006) yer alan Atatürk’ün kişilik özellikleri “vatansızlığı, idealistliği, yaratıcı zihniyeti, komutanlık ve devlet adamlığı, sabır ve disiplin anlayışı, ileri görüşlülüğü, açık sözlülüğü, insan ve millet sevgisi, planlı

çalışması, azimli ve kararlı oluşu, mücadeleci ve birleştiriciliği, akılcılığa ve bilime önem vermesi, çok yönlülüğü” somut örneklerle filmlerde verilmektedir. Öğrenciye doğrudan Mustafa Kemal Atatürk’ün kişilik özellikleri şu denmemekte öğrenci olaylar içinden Mustafa Kemal Atatürk’ün kişilik özelliklerini bulmakta ve kendine örnek almaktadır. Dersin genel amaçlarından biri de (MEB,2006) “Atatürk’ün üstün askerlik, devlet adamlığı ve inkılapçı niteliklerini öğrenerek onun kişilik özelliklerini örnek alır” amacıdır. Filmler bu amaca ulaşmada etkili araçlardan biridir denilebilir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, “Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihi filmlerin kullanımıyla yapılan öğretime ilişkin öğrencilerin görüşlerini yansıtmaktır. Bu amaç doğrultusunda şu soruya cevap aranmıştır. Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihi filmlerin kullanımıyla yapılan öğretime ilişkin öğrencilerin görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihi filmlerin kullanımıyla yapılan öğretime ilişkin öğrencilerin görüşleri belirlemeye yönelik olarak yapılan bu çalışmada verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşme tekniği, kişi ya da kişilerin görüşmeyi yapan kişi tarafından sorular karşısında kendi davranış, düşünce ve hisleri doğrultusunda sunmuş olduğu bilgileri toplamaya yarayan nitel veri toplama yöntemidir (Yüksel, Mil ve Bilim, 2007: 27). Görüşme tekniği üç farklı sınıfa ayrılmaktadır. Yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme. Bu çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine bilgi edinmeyi sağlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008: 233-234) Bu araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim öğretim yılında İzmir ilinde bir devlet okulunda 20 8. sınıf ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulduktan sonra bir öğretim üyesi, bir bilim uzmanı sosyal bilgiler öğretmeni ve iki sosyal bilgiler öğretmeninin incelemesine sunulmuş gerekli düzenlemelerden sonra altı sorudan oluşan görüşme formuna son şekli verilmiştir.

2.2. Denel İşlemler

Araştırma, Aralık 2012, Ocak ve Şubat 2013 aylarında haftada iki saat olan T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde sekiz haftada toplam on altı ders saatinde yapılmıştır. Araştırmada tarihi film olarak “Kurtuluş” filmi kullanılmıştır. “Kurtuluş” filmi 6 bölümden oluşmakta olup II. İnönü Savaşı, Kütahya-Eskişehir Savaşları, Sakarya Meydan Savaşı ve Büyük Taarruz’u içermektedir. “Kurtuluş” (1994) filmi TRT yapımı bir çalışmadır. 6 bölümden oluşan filmin içinde geçen olaylar T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin müfredatı ile örtüşmektedir. Öğrencilere film gösterim öncesi çalışma kağıtları dağıtılmış ve buradaki soruları incelemeleri ve filmdeki olayları bu sorulara göre takip etmeleri istenmiştir. Problem durumları karşısında çözüm önerileri ve filmdeki çözümün doğru olup olmadığı da tartışılarak değerlendirilmiştir. Film çalışma yaprakları ile hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı da gözlemlenmiştir. Film izlettirilirken gerekli görülen yerlerde film durdurulmuş, konu ile ilgili öğrencilere soru ya da sorular sorulmuştur. Bu noktada beyin fırtınası, tartışma gibi tekniklerden yararlanılarak ve bir problem durumu karşısında empati kurmak yolu ile öğrencilerin çözüm önerileri ve olaya ilişkin yorumları, değerlendirmelerini ifade etmeleri sağlanmıştır. Film izlendikten sonra film çalışma yaprakları cevaplandırılmıştır. Filmlerin önemli görülen, öğrencilerin en çok etkilendikleri ve hedeflenen kazanımı en iyi yansıtan sahnelerin drama ile canlandırılması yapılmıştır. Ayrıca, öğrencilere en çok etkilendikleri sahne hangisidir? Sorusu yöneltirilerek öğrenciler üzerinde filmin etkili olduğu konular belirlenmeye çalışılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analiz Edilmesi

Araştırmanın verileri araştırma sürecinin son saatinde öğrencilere verilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Veriler betimsel analizi edilerek kodlanmış ve kodlara uygun örnek ifadelerle tablolaştırılmıştır. Araştırmacı bulgulara dair yorumlarını desteklemek için görüşme metinlerinden doğrudan alıntılara yer vermiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmada ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihi filmlerin kullanımıyla yapılan öğretime ilişkin öğrencilerin görüşleri nelerdir? Sorusuna yanıt aranmıştır.

Tablo 1. Ünite sürecinde sınıfta ne tür etkinlikler yapıldığına ilişkin görüşleri

Ünite sürecinde sınıfta ne tür etkinlikler yapıldığına ilişkin soruya verilen yanıtlar.			
Örnek Cümleler	Kodlar	f (Tekrarlanma sıklığı)	Yüzde %
“Kurtuluş adlı filmi izledik”, “tarihi filmler izledik”	- Tarihi film izleme	20	100
“Film çalışma etkinliği yaptık”	- Film çalışma etkinliği	20	100
“Canlandırmalar yaptık”	- Canlandırma yapma	20	100
“Problem durumlarına çözüm fikri sunmak”	- Problem çözmek	11	55

Tablo 1’deki verilere göre öğrencilerin tamamı f (20) filmlerle öğretim sürecine ilişkin olarak konuların öğrenilmesinde filmlerin izlendiğini, filmlerle ilgili film çalışma etkinliğinin yapıldığını ifade etmişlerdir. Film çalışma etkinliğinde filmdeki olaylarla ilgili çeşitli sorular yer almakta ve bu sorular bilgi, kavrama, analiz, sentez, değerlendirme basamaklarında oluşturulmuştur. Böylece öğrencinin bilişsel alana ilişkin tüm basamaklarda konuyu değerlendirmesi sağlanmıştır. Ayrıca duyuşsal alana yönelik de sorularla sadece bilişsel alanda zihinsel etkinlik oluşturulmamış aynı zamanda öğrencinin duyuş ve hislerini ortaya çıkaracak görüşlerini ifade etmesi sağlanmıştır. Öğrenciler f (20) sınıfta canlandırmalar yapıldığını ifade etmiştir. Filmlerde öğrencileri etkileyen önemli sahnelerin canlandırılması yaptırılarak öğrenci hem öğrenme sürecinde rol almış olup pasif izleyici konumdan çıkmış olmakta hem de tarihi karakterlerin yerine geçerek tarihi empati yapmış olmaktadır. Böylece tarihsel dönem ve olaylar pekiştirilerek öğrenilenlerin hatırdaki kalmasının kolaylaşması sağlanmaktadır. Problem durumlarına da çözümler oluşturmaları istenerek problem çözme becerileri geliştirilmiştir.

Tablo 2. Ünitenin işlenişi sürecinde derste tarihi içerikli filmlerin kullanımına yönelik görüşleri

Ünitenin işlenişi sürecinde derste tarihi içerikli filmlerin kullanımına yönelik görüşleriniz nedir? Sorusuna ilişkin verilen yanıtlar.			
Örnek Cümleler	Kodlar	f (Tekrarlanma sıklığı)	Yüzde %
“sanki biz orada bunları canlı canlı izlemiş gibi hissettim”	- Geçmiş yaşama	15	75
“daha kalıcı oldu, savaş süreci daha ayrıntılı bir şekilde aklımda kaldı”	- Kalıcı öğrenme	14	70
“hangi zorluklarla savaşın kazanıldığını kavradım”	- Tarihsel empati	20	100
“derse daha iyi motive oldum”	- Konuya motivasyon sağlama	10	50
“ konu iyi bir şekilde öğrenildi”	- Öğrenmenin kolaylaşması	20	100
“daha iyi ve anlaşılır bir şekilde dersin işlenmesi sağlandı”	- Öğrenmenin kolaylaşması	18	90
“filmler ile bu çok önemli tarihi sürece daha iyi bir şekilde hakim oldum, saatlerce anlayamayacağım bir konu hafızama kazındı”	- Dersin işlenişinin kolaylaşması - Daha iyi anlama ve öğrenme	20	100

Örnek Cümleler	Kodlar	f (Tekrarlanma Sıklığı)	Yüzde%
“daha ayrıntılı öğrendim. Zihnimde soru işareti kalmadı”	- Ayrıntılı öğrenme	18	90
“yorum gücüm gelişti”	- Tarihi yorumlama	20	100

Tablo 2'deki veriler göre öğrencilerin bu soruya farklı cevaplar verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerinin “geçmiş yaşama, kalıcı öğrenme, tarihsel empati, konuya motivasyon sağlama, öğrenmenin ve dersin işlenişinin kolaylaşması, daha iyi öğrenme, ayrıntılı öğrenme ve tarihi yorumlama” gibi kodlar altında toplandığı görülmektedir. Öğrencilerden biri “*Ben bu yöntemde daha iyi anladım. Filmler derse karşı olumsuz ön yargımı kaldırdı. Film süresince yorum yeteneğim de arttı. Filmler sayesinde o anı, o günlerdeki duyguları, sıkıntıların ne güçlüklerle aşıldığını, neler konuşulduğunu, kimin hakkında kim tarafından nasıl düşünüldüğünü, olumlu ve olumsuz yönleri gibi bütün soruların cevabı daha açık olarak film izleyerek kendin buluyorsun. Zaten bana göre görsel anlatım daha iyi. Çünkü ben görsel olarak daha iyi anlıyorum ve unutmuyorum*” diye görüşlerini ifade etmiştir. Öğrenci filmlerin öğrenmede olumlu etkisi olduğunu vurgulayarak filmlerin derse karşı olumsuz yargısını yok ettiğini ve yorum gücünü arttırdığını belirtmiştir. Ayrıca, filmler ile geçmişe tanık olma, geçmiş yaşama, geçmişte yaşananları görme imkanı bulan öğrenci tarihsel döneme ilişkin zihnindeki sorulara kendisinin cevap bulduğunu ifade etmiş, kendi öğrenme biçimi belirtmiştir. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımı öğrencinin bilgiyi kendisinin yapılandırmasını temel alır. Bu öğrencinin konuyla ilgili kendi bilişsel yapılandırmasını oluşturduğu öğrenmeyi öğrenme becerisini kazandığı görülmektedir. Bir başka öğrenci, “*Filmler ile bu çok önemli tarihi sürece daha iyi bir şekilde hakim oldum. Saatlerce anlayamayacağım bir konu hafızama kazındı*” olarak düşüncesini ifade etmiştir. Öğrenci tarihi sürecin önemini vurgu yaparak konunun filmler ile zihnine yerleştiğini belirtmiştir. Bu görüş kalıcı öğrenmenin olduğu göstermektedir. Özellikle “*kazındı*” ifadesi öğrencinin öğrenme sürecinden ne kadar etkilendiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Soruya verilen farklı cevaplar sosyal bilimlerin özelliklerinden olan kişinin olayı farklı yorumlaması ile açıklanabilir. Sosyal bilimlerin doğasında mutlak doğru yoktur. Sosyal bilimlerde çoklu bir bakış açısı söz konusudur. Burada öğrencilerin çoklu bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Öğrencilerin sürece ilişkin görüşleri olumlu olup bu düşüncelerini farklı ifadelerle belirtmişlerdir. Sosyal bilimlerde öğrencide çok perspektifli bakış açısı oluşturmayı hedefler. Bu sonuç öğrencilerde bu hedefin oluştuğunu göstermektedir denilebilir.

Tablo 3. Tarihi içerikli filmler kullanılarak yapılan öğrenmenin geleneksel yöntemlerle (düz anlatım) yapılan öğrenmeden farklarına ilişkin görüşleri

Tarihi içerikli filmler kullanılarak yapılan öğrenmenin geleneksel yöntemlerle (düz anlatım) yapılan öğrenmeden farkları nelerdir? Sorusuna ilişkin verilen yanıtlar			
Örnek Cümleler	Kodlar	f (Tekrarlanma Sıklığı)	Yüzde %
“öğretmen anlattığında insanların yüz ifadelerini merak ederdim filmde ise insanların yüz ifadeleri görülmektedir”	- Yüz ifadeleri, duyguların yansımaları, görselleşme	20	100
“filmlerle konu daha ayrıntılı ve kalıcı oluyor”	- Kalıcı öğrenme	18	90
“filmlerle daha iyi anladım”	- Daha iyi anlama	20	100
“kendimi savaşın içindeymiş gibi heyecanla ve dikkatle izledim”	- Geçmiş yaşama	20	100

Tablo 3 değerlendirildiğinde öğrencilerin tamamı f (20) düz anlatımdan farkı olarak filmlerin kullanımını daha iyi anlamayı sağladığı belirtilmiştir. Tarihin öğretiminde düz anlatım öğrencide belli bir süreden sonra hikaye anlatımına dönüşmektedir. Filmler geçmişin canlanmasını, gidilemeyecek mekanların sınıf ortamına gelmesini sağladığı için öğrencilerin konuları daha iyi anlamalarını sağlamaktadır. Ayrıca, öğrenciler duyguların yansıtılmasını ve tarihi kişilerin olaylar sırasında yüz ifadelerini görme imkanı bulmaktadırlar. Filmler öğrenciye sadece geçmişe dair bilgi sunmamaktadır. Görsel ve işitsel materyal olan filmler öğrencinin tarihi yapan kişilerin duygularını da anlama ve görme imkanı vermektedir. Öğrencilerden biri “*tarihi içerikli filmler sayesinde o an ki duyguları görsel olarak gördüm*” ifadesi ile duyguların görsel öğrenme ile daha iyi bir şekilde anlaşılabilirliğini göstermektedir. Geçmiş yaşama ve kalıcı öğrenme diğer ifade edilen

kodları oluşturmaktadır. Bir başka öğrenci filmlerin dersin sıkıcılığını ortadan kaldırdığını şu şekilde belirtmiştir. “*Düz anlatımla anlatılsaydı çok sıkılırdım. Zaten sözel bir ders sözel olarak anlatılınca daha da sıkıcı oluyor. Bu öğrencide derse karşı ön yargı oluşturuyor. Off yine İnkılap gibi... filmlerle ders daha verimli oldu*”. Öğrenci, tarih derslerine yönelik öğrencilerin genel algısı olan sıkıcılığın filmlerle ortadan kalktığını belirtmiştir. Öğrencinin derse yönelik tutumunda sözel anlatımın olumsuz bir algı oluşturduğu görülmektedir. Bu durum öğrencide zamanla bıkkınlık oluşturmaktadır. “*Off yine İnkılap gibi...*” ifadesi öğrencilerin sözel derste sözel anlatımla yapılan öğretime bakış açısını göstermektedir. Öğrencide derse yönelik duyuşsal bıkkınlık oluşursa öğrencinin derse ilgisini kazanmak zorlaşır. Fakat filmler heyecan ve sürükleyici yapısı ile öğrencinin sıkılmasını ortadan kaldırmaktadır.

Tablo 4. Tarihi içerikli filmler kullanılarak yapılan öğrenmenin beğendiğin yönlerine ilişkin görüşler

Tarihi içerikli filmler kullanılarak yapılan öğrenmenin beğendiğin yönleri nelerdir? Sorusuna verilen yanıtlar			
Örnek Cümleler	Kodlar	f(Tekrarlanma Sıklığı)	Yüzde %
“duyguları gerçek bir şekilde yaşayabiliyorsun”	- Duyguyu yaşama	15	75
“onların hissettiklerini anladım”	- Tarihsel empati	16	80
“daha iyi anlıyorum”	- Daha iyi anlama	20	100
“kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi sağlıyor”	- Kalıcı öğrenme	20	100
“tarihe tanık oldum”	- Tarihe tanık olma	20	100
“ders sıkıcı olmuyor”	- Ders sıkıcı değil	15	75

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin görüşleri duyguyu yaşama f (15), tarihi empati f (16) ,daha iyi anlama f (20), kalıcı öğrenme f (20), tarihe tanık olma f (20), ders sıkıcı değil f (15) olma kodlarında toplanmış olduğu görülür. Öğrencilerin hem bilişsel alanda öğrenme yaşadıkları hem de tarihi empati yapma ve duyguyu yaşama kodlarında değerlendirme yapıldığında duyuşsal alanda da bir kazanım elde ettikleri görülmektedir. 15 öğrenci de dersin sıkıcı olmadığı görüşünde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bir öğrenci görüşünü şu şekilde ifade etmiştir. “*Düz anlatımda 20 dakikadan sonra sıkılıyorum ve öğrendiklerimi akılda tutamıyorum. Ama*

tarihi içerikli filmler kullanıldığında öğrendiklerim kalıcı olmasıyla birlikte görsel açıdan daha çok anlıyor ve ders sıkıcı olmuyor.” Bu görüşe göre öğrenci filmlerin sıkıcı olarak algılanan tarih algısının ortadan kalktığını ve kalıcı öğrenmedeki etkisini vurgulamaktadır. Filmlerin öğrenme üzerindeki en önemli etkilerinden biri dersin sıkıcılığını ortadan kaldırması ve derse heyecan katmasıdır. Öğrencinin ders süresinde hazır bulunuşluk düzeyinde azalma yaşanmamakta ve derse olan ilgisi yüksek seviyede kalmaktadır. Veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin pek çok görüşte ortak bir düşünce de oldukları görülmektedir. Filmlerin bu noktada öğrenci grubunda ortak bir olumlu etki yaptığı söylenilebilir. Bir diğer öğrenci “*düz anlatımda anlayamadığımızda o anı filmle hissederek sanki o anı yaşıyormuşuz gibi hissettirmesini beğendim*” ifadesi ile öğrenci geçmişte yaşanan bir zaman anını filmlerle görmekte ve tarihi kişinin geçmişte yaşadığı olayı yada olaya verdiği tepkiyi, yaklaşımını görmektedir. Böylece, öğrencinin geçmişe giderek tarihin nasıl oluştuğunu algılaması kolaylaşmakta, soyut olan geçmişin somutlaşması sağlanmaktadır.

Tablo 5. Tarihi içerikli filmler kullanılarak yapılan öğrenmenin beğenmediğin yönlerine ilişkin soruya öğrencilerin görüşleri

Tarihi içerikli filmler kullanılarak yapılan öğrenmenin beğenmediğin yönleri nelerdir? Sorusuna verilen yanıtlar			
Örnek Cümleler	Kodlar	f (Tekrarlanma Sıklığı)	Yüzde %
“filmler izlenirken öğretmenin bazı kısımlarında filmi ileri alması”	- İleri alma	3	15
	- Filmi durdurma	1	5
“film izlerken filmin durdurulması”			

Öğrencilerin filmlerin derste kullanımına ilişkin beğenmedikleri yönlerine ile ilgili görüşleri incelendiğinde f (4) öğrenci birbirine yakın ifadede birleştikleri görülmektedir. Filmlerin izlenilmesi sürecinde öğretmenin filimin bazı kısımlarında filmi ileriye alması yada durdurması beğenilmeyen yönler olarak ifade edilmiştir. Fakat filmlerin öğretim sürecinde kullanımına ilişkin olumsuz bir görüş bulunmamaktadır. Çalışma gurubunun diğer öğrencileri herhangi bir beğenmedikleri yön ifade etmedikleri görülmektedir. Öğrencinin tarihi olayların kesilmemesi, filmdeki akış düzeni kesildiği için filmlerin öğretmen tarafından bazı kısımlarda ileri alması beğenilmeme düşüncesinin oluşmasında etkili olmuştur denilebilir. Bir öğrenci, “*film izlerken en heyecanlı yerinde durduran öğretmenin yorum söylemesi*” ifadesi öğrencinin yaşadığı duygunun kesilmesine neden olduğunu göstermektedir. Öğrenci kendini filmle öğretim sürecinde adeta o döneme gittiği için filmin

heyecanını kaybetmeye neden olduğundan filmin durdurulmasını beğenmediği yön olarak ifade etmiştir denilebilir.

Tablo 6. Senin bu çalışma ile ilgili olarak söylemek istediğin başka bir şey var mı? Sorusuna yönelik öğrencilerin görüşleri

Senin bu çalışma ile ilgili olarak söylemek istediğin başka bir şey var mı? Soruna verilen yanıtlar			
Örnek Cümleler	Kodlar	f (Tekrarlanma Sıklığı)	Yüzde %
“tarihsel olayların her biri böyle anlatılırsa daha iyi olur”	- Kullanım alanının genişletilmesi	1	5
“gelecek kuşaktaki öğrencilere de izletilmesini isterim”	- Sonraki öğrencilere izlettirme	1	5
“branşı ne olursa olsun her öğretmen öğretim sürecinde kullanmalı”	- Her öğretmenin kullanması	2	10
“bu çalışmalar o kadar başarılı olmuş ki söylenecek tek bir kelime bile yok”	- Başarılı bir çalışma	1	5
“düz anlatımdan çok daha etkileyici ve öğretici, bize o anki durumu yaşatıyor”	- O anı yaşatması	1	5

Bu soruya öğrencilerin bir kısmı f (6) cevap vermiş ve eklemek istediklerinin kodları “kullanım alanının genişletilmesi”, “sonraki öğrencilere izlettirme”, “her öğretmenin kullanması”, “o anı yaşatması” olarak görülmektedir. Öğrencilerin fazla ekleme yapmaması yapılan öğretimin yeterli olduğu düşüncesinde olduklarının göstergesidir. Öğrencilerden biri, “*bu çalışmalar o kadar başarılı olmuş ki söylenecek tek bir kelime bile yok*” ifadesi filmlerin kullanımının olumlu etkisini göstermektedir. Öğrenciler filmlerle yapılan öğretimin diğer derslerde de kullanılmasını belirtmekte ve filmlerin geçmişte yaşatmadaki önemine dikkat çekmişlerdir.

4. Sonuç ve Tartışma

Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihi filmlerin kullanımıyla yapılan öğretime ilişkin öğrencilerin görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda çalışma grubundaki öğrenciler tarihi içerikli filmlerin kullanımını öğrenmede etkili ve olumlu buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Tarihi içerikli filmler öğrencilerde anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlamakta ve soyut olan tarih somutlaşmakta, geçmişini yaşamış gibi hissederek öğrenci tarihsel empati yapmaktadır. Öğrencilerin olumlu görüşleri tarihi içerikli filmlerin öğrenmedeki olumlu etkisini ortaya koymaktadır.

Tarihi içerikli filmlerle yapılan öğretim ders sırasında çeşitli etkinliklerle desteklenmelidir. Diğer türlü öğrenci pasif izleyici konumundadır. Öğrencinin aktifleştirilmesi için öğretmen çeşitli film etkinlikleri düzenlemelidir. Araştırmada film çalışma etkinliği yapılmıştır. Demircioğlu (2007) tarih derslerinde filmlerin kullanımında öğretmenlerin tartışma, film köşesi yapma, drama, çalışma yaprakları gibi etkinlikleri yapılabileceğini belirtmiştir. Öztaş (2007) filmler sadece seyredilip film sonrası çeşitli etkinliklerle desteklenmezse istenilen amaca ulaşmak mümkün olmayabileceğini vurgulamıştır. Böylece kazanımlara ulaşmak sağlanmakta kalıcı öğrenme gerçekleşmiş olmaktadır.

Araştırma bulgularından biri öğrencilerin geçmişini yaşıyormuş gibi hissetmeleri ve tarihsel empati yapmalarınıdır. Öztaş (2007:151) filmlerle ders kitabının kuru anlatımından kurtulan öğrenci kendini geçmişin içinde bulmakta, tarihi kişiler ete-kemiğe bürünmüş olarak öğrencinin karşısına çıktığını belirtmiştir. Böylece öğrenci tarihsel empati yaparak geçmişini yapanların gözünden görme fırsatı bulmaktadır. Öğrencinin tarihsel empati kurmalarında en etkili olabilecek araç-gerecin tarihsel içerikli filmler olduğunu vurgulayan Stoddart (2006:8) tarihsel aktörlerin kararlarını ve eylemlerini anlamak için bu aktörlerin bakış açılarının bilinmesinin geçmişin anlaşılmasını kolaylaştırdığını belirtmiştir. Tarihsel empati yapma becerisi çağımız tarih eğitiminin öğrencide hedeflediği temel becerilerden birini oluşturmaktadır. Filmler bu becerinin oluşmasına önemli katkı sunmaktadır.

Araştırmada ulaşılan bulgulardan biri öğrenmenin kolaylaşması, kalıcı ve anlamlı öğrenmenin oluşmasıdır. Woelders (2007:373) filmler gerçekte gidilmesi zor yerlere, mekanlara en önemlisi öğrenciyi geçmişe götürerek geçmişin anlaşılmasını kolaylaştırdığını belirtmekte ve geçmişteki bir olaya şahit olan öğrencinin o olayı yaşıyormuş gibi hissederek tarihi olayları daha iyi anladığı vurgulamıştır. Araştırma sürecinde tarihi içerikli filmler izlenirken araştırmacı, öğrencileri gözlemlenmiş ve gözlemlerde öğrencilerin içinde bulunduğu sınıftan çıkarak adeta tarihin o dönemine gittikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin yüzlerindeki ifadeler öğrencinin tarihi yaşadığı izlenimini vermektedir denilebilir.

Öğrencinin derse olan motivasyonunu arttırması ve hazır bulunuşluk düzeyini yükseltmesi filmlerin önemli yararlarından biridir. Araştırma sonucunda öğrenciler filmlerin konuya motivasyonu sağlamada etkili olduğunu vurgulamışlardır.

Demircioğlu (2007) filmlerin tarihe karşı merak ve ilgi uyandırdığını böylece filmler ile öğrenci geçmişi daha iyi canlandırmakta olduğunu belirtmiştir. Filmler öğrencide ders öncesi soyut olan tarihin canlanacağı düşüncesi oluşturarak derse yönelik algısını ve tutumunu olumlu yönde etkilemektedir. Öğrencinin derse yönelik tutumu onun dersin kazanımlarına ulaşmada etkili olan faktörlerden biridir. Dolayısıyla filmler ile oluşacak olumlu tutum başarıyı da beraberinde getirecektir.

5. Öneriler

İlgili ders öğretmenleri tarihi içerikli filmleri tarih öğretimi sürecinde derslerde kullanmalıdırlar.

Dersin müfredatındaki konu yoğunluğu azaltılarak Kurtuluş Savaşı sürecinde tarihi filmlerin kullanımına daha fazla zaman ayrılması için çalışmalar yapılmalıdır.

Farklı okullarda öğrenci görüşlerinin yansıtıldığı uygulamalar yapılabilir. Böylece farklı sosyo-ekonomik seviyelerdeki öğrencilerinde filmlerle öğretime ilişkin görüşleri karşılaştırılabilir.

Filmlerin kullanımını ile ilgili nicel çalışmalar yapılabilir.

Filmler sadece izlenmiş olmak için izletilmemelidir. Anlamli öğrenmeyi sağlamak için öğretmenlerin filmlerin nasıl kullanılacağına ilişkin yeterli bilgi, uygulama ve değerlendirme becerisine sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin filmlerle öğretim üzerine bilimsel çalışmaları olan akademisyenlerden hizmet içi eğitim almaları sağlanmalıdır.

Öğretmeler filmleri öğretim sürecinde kullanmadan önce gerekli hazırlıkları yapıp planlı bir şekilde uygulamalıdırlar.

Sınıfta filmlerle öğretim yapılırken öğrenciler pasif izleyici konumundan çıkarıcı etkinlikler yapılmalıdır. Öğretmenler filmlerden bazı sahnelerin drama olarak sınıfta uygulanmasını sağlamalıdır.

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretmen kılavuz kitabında filmlerin kullanılabilceğine yer verilmiş ancak filmlerin nasıl kullanılacağına ilişkin bir bölüm bulunmamaktadır. Öğretmen kılavuz kitaplarına filmlerin derste kullanımı ile ilgili örnek uygulamalar içeren bir bölüm eklenmelidir.

Devlete bağlı konuyla ilgili resmi kurumlar tarafından bir ders saati süresi ile sınırlı olacak şekilde dersin kazanımları doğrultusunda kurgusal olmayan gerçek olaylara dayalı tarihi filmler yapılmalıdır.

Teknolojinin hızla ilerlediği çağımızda üç boyutlu film teknolojisine uygun filmler yapılmalıdır. Okullarda bu teknolojiye uygun araç-gereç alt yapısı oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

Aktekin, S. ve Çoban, Z. (2012).Tarih Derslerinde Tarihi Film ve Dizilerinin Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri: Trabzon Örneği, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 7(13) 2012.

Arslan, Ö. (2008). İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Hatırda Tutma Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aslan, E. (2007). **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**.Bulunduğu eser: Özbaran, S. **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**. (2. Baskı).İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2008). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Demircioğlu, H. İ. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. **Ahmet Yesevi Üniversitesi Bilig Dergisi**. Sayı 42.

Doğaner, Y.(2005).Yüksek Öğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Yeni Yaklaşımlar – Hacettepe Üniversitesi Örneği- **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**. Cilt XXI, Sayı 62 (Temmuz 2005).

Doğaner, Y.(Ed.).(2006). **Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi**. Ankara:Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Efe, Ü. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Filmlerin Kullanımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Emiroğlu, G.(2002).İlköğretimde “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” Ders Konularının Öğretimi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eser, İ. (2003). Cumhuriyet Döneminde Tarih Öğretimi ve İnkılap Tarihi Dersleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, E. ve Cengeli, T. (2011). Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Eğitiminde Filmlerden Yararlanılmasına İlişkin Görüşleri. **Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi**. 2 (1) 2011.

Koca, H. (2005). **İlköğretimde Atatürk İlke ve İnkılaplarının Öğretimi**. (Haz: Saray ve Tosun) İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Küçükhahmet, L. (Ed.). (2006). **Eğitim Bilimine Giriş**. (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Lankford, M. (1992). **Films For Learning, Thinking, and Doing**. Englewood, CO: Libraries Unlimited.

Muratalan, T. (2010). Tarih Öğretmenlerinin Tarihi Filmlerden Yararlanırken Karşılaştıkları Sorunlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özer, S. (2012). **Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Öztaş, S. (2006). Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Konuları Öğretiminde Filmlerin Kullanımı. Y. Doğaner (Ed.), Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi. Ankara:Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Öztaş, S. (2007). Tarih Öğretimi ve Filmler: Tarih Öğretiminde Film Kullanılmasının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Safran, M.(2006). **Tarih Eğitimi Makale ve Bildiriler**.Ankara: Gazi Kitapevi.

Saray,M. ve Tosun,H.(2005)**İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**. Ankara: ATAM Yayınları.

Stoddart, D. J. (2006). Was That How It Really Happened? Films As A Tool For Historical Thinking. Yayınlanmamış Doktora Tezi. University Of Wisconsin-Madison.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2006). **İlköğretim T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi 8. Sınıf Öğretim Programı**. MEB Yay., Ankara

Tebliğler Dergisi, Sayı 2090, 2582,

Yılmaz, M.S.(2004).İlköğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Programı İçeriğinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.

Yüksel, A., Mil, B., Bilim, Y.(2007). **Nitel Araştırma: Neden, Nasıl, Niçin?**. Ankara:Detay Yayıncılık.

Woelders, A. (2007). Using Film To Conduct Historical Inquiry With Middle Students. **The History Teacher**. 40, 3 (May 2007).

